

Stručný pohled do etnografických a historických muzeí města Duranga

Durango, poněkud exoticky znějící jméno, označuje jeden ze dvaatřiceti mexických států a současně i jeho hlavní město (v tomto případě ovšem v zkrácené formě), protože oficiální název zní *Victoria Durango* na počest prvního mexického prezidenta Guadalupe Victórii, vlastním jménem José Gabriela Miguela Fernández y Félix (1786–1843).¹ Původní název dostaly město i pozdější stát od španělského conquistadora Franciska de Ibarry (1539–1575), který pocházel z baskického Éibaru, situovaného nedaleko od baskajského města Duranga.²

V současné době představuje Durango moderní dynamické město s působivým historickým centrem, jemuž dominuje katedrála z 18. století. Je sídlem několika vysokých škol, z nichž nejvýznačnější je Juárezova univerzita státu Durango (*Universidad Juárez del Estado de Durango*), jejíž rektorát a některé další součásti jsou umístěny v budově impozantní jezuitské koleje ze 17.–18. století.³ Durango je ovšem také městem celé řady zajímavých muzeí, z nichž některá se pokusím alespoň ve zkratce přiblížit.

Z hlediska mých badatelských aktivit je vcelku logické, že se na prvním místě věnuji Muzeu lidových kultur (*Museo de culturas populares*), které bylo slavnostně otevřeno 4. 10. 1995. Toto nesmírně zajímavé muzeum soustřeďuje svoji pozornost na tradiční produkci místních indiánských etnik: Tepehuanů, Huicholů, Tarahumarů ad. Stranou pochopitelně nestojí ani hmotná kultura mestického venkova. Vynikající sbírku představuje soubor tepehuanské keramiky, za níž co do významu v ničem nezaostává kolekce tarahumarských tkanin. Stejně fascinující je výstava mapující tradiční tarahumarské řemeslo — košíkářství, doplněná fotografiemi norského et-

1 LILIAN BRICEÑO SENOSIA, L. — SOLARES ROBLES, L. — SUÁREZ DE LA TORRE, L. *Guadalupe Victoria, primer presidente de México*, México 1986; FLACCUS, E. W. *Guadalupe Victoria: Mexican Revolutionary Patriot and First President 1786–1843*, Austin 1951. Velmi zajímavým dobovým dokumentem je soubor Victoriových projevů a manifestů, které shromáždil Salvador Reyes Navares a vydal jej v roce 1986 pod názvem *Guadalupe Victoria: Discursos y Manifiestos*.

2 BANNER, J. F. *The Spanish Borderlands Frontier*, Albuquerque 1970, pp. 20, 53–54.

3 DE LA CRUZ PACHECO ROJAS, J. *Edificio Central de la Universidad Juárez del Estado Durango*, Universidad Juárez del Estado de Durango 2008.

nografa Carla Sofuse Lumholtze (1851–1922), který proslul svými badatelskými pobyty v Austrálii a v Mexiku. Výsledky „mexických výzkumů“ pak shrnul v knize *Neznámé Mexiko (Unknown Mexico)*.⁴ Nelze opomenout ani tzv. *tzompantli* (zeď *calaver* — lebek a kostlivců), související s obřady Dne mrtvých (*Día de los Muertos*). Všechny obrazce jsou vytesány do dřevěné desky. Muzeum disponuje deseti sály stálé expozice a jednou místností určenou výstavám „příležitostným“. V tomto okamžiku zde vystavuje fotografie z vlastního bohatého fondu zachycující „svatý týden“ (*Semana Santa*) v tepehuanských komunitách Santa Maríi de Ocotlán Fernando Name.

Svým charakterem se výše popsanému „etnografickému“ muzeu blíží také muzeum archeologické (*Museo de Arqueología de Durango*), jež bylo otevřeno 3. 8. 1998. Přesněji řečeno doplňuje z archeologického pohledu to, co přináší etnografické muzeum ze současnosti. Tato muzejní instituce je zaměřena na předkolumbovské civilizace současných mexických států Durango, Sinaloa, Nayarit, Zacatecas a Jalisco. Jedny z nejzajímavějších exponátů představují objekty každodenní potřeby kultury zvané *Loma de San Gabriel*, z níž se — s největší pravděpodobností — vydělila etnika Corů, Huicholů a Tepehuanů, která dodnes obývají některé oblasti státu Durango. Neméně zajímavé jsou pozůstatky civilizací Chalchihuite, Guadiana a Aztatlán. Nejstarší archeologické nálezy, jež muzeum zpřístupňuje, pocházejí z období před 15 000 lety. Nápaditá expozice, kterou nelze než pochválit, nabízí návštěvníkovi, ať již laikovi či odborníkovi, velmi komplexní obraz vývoje předkolumbovských kultur dnešního Duranga a jeho okolí.

Městské muzeum 450 (*Museo de la Ciudad 450*), nabízí návštěvníkům své výstavní prostory od února 2013 v prostorách koloniálního paláce (*Palacio Escárzaga*) z 18. století. Po prohlídce třinácti sálů je možno si učinit ucelený pohled na vývoj města od jeho založení (1563) až do současnosti. Je to muzeum moderní v tom nejlepší slova smyslu. Nabízí návštěvníkům nejen „klasické expozice“, ale i velmi dobře promyšlené interaktivní obrazovky apod. Navštívil jsem za čtyřicet let svého působení v oboru stovky muzeí na třech kontinentech, a o posledně jmenovaném muzeu mohu směle prohlásit, že patří mezi nejlepší, které jsem měl možnost shlédnout.

Mezi nejvyhledávanější muzea v Durangu patří muzeum, které je věnováno významné, nicméně poněkud kontroverzní postavě mexické revoluce (1910–1917), Francisco (Pancho) Villovi (1878–1923). Kariéra José Dorotea Aranga Arámbuly, jak zní vlastní jméno tohoto mexického národního hrdiny, se odvíjela v opravdu velmi pestrých peripetiích. Začínal krádežemi mul, poté se „vypracoval“ na legendárního revolučního generála (faktického vládce rozsáhlých oblastí na severu Mexika) tzv. Severní divize (*División del Norte*) a jako jediný mexický vojevůdce napadl území Spojených států (útok na Columbus v roce 1916). Byl zavražděn v roce 1920, stejně jako jiná výrazná postava mexické revoluce Emiliano Zapata (1879–1919), vlastními lidmi. Stalo se tak pravděpodobně na příkaz tehdejšího mexického prezidenta Álvaro Obregóna (1880–1928), který spolu s Plútarco Elíasem Callosem (1877–1945) zlikvidoval Villovu vojenskou moc již v roce 1915.

4 CEDANO ROMO, L. Carl Lumholtz y el México desconocido, FERRER MUÑOZ, M. (ed.) *La imagen del México decimonónico de los visitantes extranjeros: Un estado-nación o un mosaico plurinacional*, México 2002 p. 331–368.

Se jménem Pancho Villy je nedílně spjata ještě jedno místo — La Coyotada, malá vesnička situovaná 110 kilometrů od Duranga v blízkosti města San Juan del Río. Tady, v malém domku bez oken, se stěnami z obílených nepálených cihel skrývajících tři malé místnosti a chlebovou pec, se Pancho Villa narodil. Expozici provází soubor fotografií významného mexického prozaika a novináře Martína Luíse Guzmána (1887–1976), který roku 1914 působil několik měsíců jako plukovník v armádě Pancho Villy.⁵ Muzeum Franciska Villy (*Museo Francisco Villa*) se nachází v koloniálním paláci (*Palacio Zambrano*) z let 1795–1800, který byl od 19. století až do první dekády století 21. sídlem vlády státu Durango. Cílem expozice muzea je postihnout v co největší úplnosti bohatý a mnoha zvraty provázený život jednoho z mexických národních hrdinů a zasadit jej do širšího kontextu vývoje oblasti. Jeden ze sálů s příznačným označením *Mýty, rituály a legendy*, přináší zajímavé doklady o Villově „přežívání“ v kolektivní paměti národa.

„Vlastivědným“ by se dalo nazvat Regionální muzeum Duranga (*Museo Regional de Durango INAH — UJED*). Poněkud nesrozumitelné zkratky v jeho španělském názvu sdělují, že se na jeho provozu podílí dvě důležité akademické instituce: *Národní institut antropologie a historie* a *Juárezova univerzita* v Durangu. Jak jsem už naznačil, jde opravdu o místní vlastivědné muzeum se všemi jeho atributy: od sbírek paleontologických a zoologických, přes kolekce archeologické, sérii deseti obrazů Panny Marie významného koloniálního umělce Miguela Cabrery (1695–1768) až po pracovní stůl prezidenta Benita Juáreze (1806–1872) na němž podepisoval důležité právní dokumenty při návštěvě Duranga. Svou zajímavou historii má i budova, v níž muzeum sídlí. Je to šlechtický palác z roku 1899 vybudovaný ve „francouzském stylu“ architektem Stanislao Slomeckým.⁶

Za jistou specialitu města Duranga je možno považovat Muzeum hornictví — tunel (*Museo Túnel de Minería*), které je umístěno v 280 metrů dlouhé chodbě, jež vede pod historickým centrem města. Působ tohoto muzea tkví zejména ve skutečnosti, že navozuje představu skutečného dolu (ačkoliv jím chodba nikdy nebyla) a seznamuje návštěvníka s vývojem hornictví od jeho počátků až do současnosti.

Mezi zajímavé muzejní instituce lze zařadit také Muzeum sakrálního umění (*Museo de Arte Sacro*). Katedrální biskupská galerie (*Galería Episcopal de la Catedral*) asi nejvíce zaujme impozantní sbírkou kancionálů z 16.–18. století, psaných latinsky na pergamenové listy svázané do věpřovice.

Oldřich Kašpar

⁵ HODOUŠEK, E. a kol. *Slovník spisovatelů Latinské Ameriky*, Praha 1996, s. 279–280.

⁶ TAVARES, E. *Museo Regional de Durango INAH — UJED, México desconocido*, México 2013, p. 48.